

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปสู่พัฒนาตนเองของคนให้มีคุณภาพ จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาคือมุ่งพัฒนาบุคคล ให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ขั้นพื้นฐาน สามารถพัฒนาความคิด วิเคราะห์ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรมที่ค้ำจุน ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย เพื่อการพัฒนาตนเองและดำรงชีวิตในแนวทางที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเองและสังคม (บุญทิพย์ สุริยวงศ์. 2544 : 64) ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องเน้นความมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัย กระบวนการและผลผลิต ซึ่งสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันจัดการศึกษาให้ได้ มาตรฐาน เพื่อเตรียมคนให้มีคุณลักษณะ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี ซึ่งนั่นคือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และทัดเทียมกันทั่วประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 : แนวการจัดการศึกษา ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยระบุไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยที่กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 24 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้ป้องกัน และแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆอย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและ

แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 24-33)

การดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น ต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนและการบริหารงานวิชาการก็ถือว่าเป็นงานหนึ่งซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษาจะปรากฏชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน (บุญทิพย์ สุริยวงศ์. 2544 : 65) นอกจากนี้ งานวิชาการยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยดูที่ผลผลิตการศึกษาคือ ตัวนักเรียนว่ามีคุณภาพเพียงใด เป็นที่ยอมรับชื่นชมของสังคมหรือไม่อย่างไร โรงเรียนจะมีชื่อเสียงหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่แตกต่างจากงานอื่น ๆ ในโรงเรียนที่เป็นงานสนับสนุนและเป็นงานที่มีความสำคัญอันดับรอง ผู้บริหารและครูจึงควรให้ความสนใจ และทุ่มเทให้กับการบริหารงานวิชาการให้มากที่สุดด้วย (ทองสุข รวยสูงเนิน. 2540 : 19) จากเหตุผลข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริม และสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป (รุจิรี ภูสาระ. 2545 : 57)

ในขณะที่การบริหารงานวิชาการ ได้ชื่อว่าเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนและโรงเรียน แต่จากผลงานวิจัยของบุญชม ศรีสะอาด เรื่อง “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนของเขตการศึกษา 11” ในวารสารสภาการวิจัยแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 พบว่า ด้านผู้บริหารมีปัญหาเรื่องการไม่ได้รับการนิเทศ ภายใต้อย่างเป็นระบบ และไม่บริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง ไม่มีอำนาจในการบริหารอย่างสมบูรณ์ และประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านครูผู้สอน มีปัญหาด้านครุมีหนี้สิน ขาดแคลนครู บางสาขาวิชาการ ครูสอนไม่ตรงกับวิชาที่เรียนมา ไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ไม่สามารถสอนให้บรรลุคุณภาพเป้าหมายของหลักสูตร สอนไม่เต็มที่ และไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านผู้เรียนมีปัญหาเรื่องไม่ตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง มีปัญหาครอบครัว ขาดความรัก ความอบอุ่นจากผู้ปกครอง อ่าน-เขียน และใช้ภาษาไทยได้ต่ำกว่าระดับชั้น

และขาดระเบียบวินัยในตนเอง ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน พบว่ามีเนื้อหาสาระมากเกินไป การเรียนการสอน ไม่เป็นไปตามแผนการสอน หลักสูตรที่นำไปใช้ไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมาย หลักสูตรไม่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ การดำเนินการวัดผลไม่เป็นไปตามหลักวิชาและหลักสูตรภาคศึกษภาพ ในการพัฒนาคน ด้านอุปกรณ์ ขาดสื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก มีปัญหาเรื่องแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นของโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ต่าง ๆ ที่ไม่เพียงพอและไม่ได้มาตรฐาน ขาดแคลนวัสดุฝึก อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ กระบวนการแสวงหาความจริงหรือการค้นหาคำตอบ อย่างมีระเบียบแบบแผน และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน การจัดทำรายงานประจำปีเสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรายงานต่อสาธารณชน การพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน ในการใช้เทคโนโลยี การจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (วิวัฒน์ สุวรรณอภิชน. 2546 : 1-2) สอดคล้องกับวิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 32) ที่กล่าวถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนว่า ทุกระดับการศึกษา เรียนแต่วิชาจำเพาะในหนังสือ และถูกกำหนดด้วยตารางสอนและห้องเรียน การพัฒนาคนจึงไม่เอื้อให้คนมีคุณสมบัติ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งทำงาน และเชี่ยวชาญชีวิต วิธีการเรียนการสอนไม่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ทำให้ผู้เรียนขาดคุณสมบัติข้างสงสัย และใฝ่หาคำตอบ ครูผู้สอนเน้นการสอนการอ่านหนังสือมากกว่าการสอนคน นอกจากนี้ยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูยังมีอำนาจสูงสุดในชั้นเรียน สำคัญว่าตนเองรู้มากที่สุด ถูกที่สุด ผู้เรียนมีหน้าที่รับและทำตามที่ครูบอก สถานศึกษาจึงไม่เป็นโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่เป็นโรงสอน กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นทุกข์ อึดอัด และเบื่อหน่าย เพราะการเรียนการสอนเน้นเนื้อหาสาระ การสอบและคะแนนสอบเป็นสิ่งพิพากษาความสำเร็จ ทุกคนจึงเครียด ขาดความสุขในการศึกษา พร้อมกันนี้โรงเรียนยังไม่สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ขาดความสำคัญกับชีวิตชุมชน ห่างไกลจากธรรมชาติ ครอบครัวยุคใหม่และชุมชนไม่มีโอกาสร่วมคิดร่วมสร้างกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมจำเจ ซ้ำซาก ขาดการฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และการอบรมปมนิสัย การเรียนเน้นการท่องเนื้อหา ทำตามคำสั่งครูขาดการคิดแบบวิทยาศาสตร์ และไม่ได้รับการปลูกฝังให้ภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและชาติ และตลอดระยะเวลาในโรงเรียน ผู้เรียนขาดการอบรมขัดเกลาให้เป็นผู้ภาคีเรียนรู้ สู้งาน ยึดมั่นในความสุจริต ทั้งกาย วาจา และใจ จึงทำให้คุณธรรม จริยธรรม และสุนทรียภาพไม่เกิดแก่ผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (<http://smallschool.obec.go.th/>) มีภารกิจหลัก คือ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และในปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 32,879 แห่ง ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวเหล่านี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กคือมีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา 10,877 แห่ง และในจำนวนนี้ เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมาก กล่าวคือมีนักเรียนตั้งแต่ 60 คน ลงมาถึง 1,766 แห่ง ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ คือ นักเรียนมีคุณภาพเรียนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์ การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร และโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกล่าวคือ มีการลงทุนค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่กว่า เช่น อัตราส่วนครู : นักเรียน ซึ่งตามมาตรฐานคือ 1 : 25 แต่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก อัตราส่วนครู : นักเรียน เท่ากับ 1 : 8 - 11 เท่านั้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดจำนวน 105 โรงเรียน และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์การศึกษาระดับชาติ (National Test) ประจำปีการศึกษา 2549 ในส่วนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 (2549 : 9) ปรากฏว่าวิชาภาษาไทย นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ 41.50 วิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ 40.15 วิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ 38.39 และวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ 34.66 ซึ่งพิจารณารวมแล้วปรากฏว่าโดยส่วนมากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับคุณภาพค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างกันของระบบการบริหารจัดการของแต่ละสถานศึกษารวมไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนแต่ละคนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 (2548 ข : 45) ที่พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไปเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่สามารถทำการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้และยังไม่สามารถประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่วนสถานศึกษายังมีรูปแบบและกระบวนการใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ชัดเจน และต่อเนื่อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องยังมีน้อย

สภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ยังไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาและเมื่อ พิจารณาถึงโรงเรียนขนาดเล็กด้วยแล้วสถานการณ์ยิ่งน่าเป็นห่วงมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก ประสงค์จะทำการวิจัยเรื่องการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการบริหารงานวิชาการ ของแต่ละโรงเรียนว่า มีปัญหาประเด็นใดบ้างเป็นสำคัญ เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลและเป็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการให้กับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละแห่ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการและเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มี คุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนครู และประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 71) รวม 17 ด้าน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกเป็น

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนครู

3.1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการ จำนวน 17 ด้าน

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 58)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนและเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่คาดหวังได้อย่างสูงสุด โดยดำเนินการภายในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ รวม 17 ด้าน ได้แก่

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญนำมาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา และนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและกำกับดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับ งานวิชาการ ของผู้บริหาร ภายใต้การเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทุกกลุ่มสาระ และมีการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอนส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เพิ่มเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และโลก

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้พัฒนาได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ สถานศึกษาจัดให้มีการวัดผลประเมินผลทุกช่วงชั้น และมีสารสนเทศในการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อตรวจสอบ ในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบระเบียบเพื่อทำความเข้าใจปัญหาและการแสวงหาคำตอบ โดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก เพื่อทำความเข้าใจและแสวงหาคำตอบของปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยทำไปพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ด้วยกระบวนการที่เรียบง่ายและเชื่อถือได้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เพียงพอต่อการแสวงหาคำความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมะ เป็นต้น

1.9 การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลในการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ เพื่อให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นว่า ได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวนักเรียนและตัวครู โดยจัดให้มีความเชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.10 การแนะแนว หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพ

ภายใน การจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องด้วยการสนับสนุนให้ ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิชาการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับ องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชนและมีส่วนร่วม พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร กับแหล่งวิชาการอื่น ๆ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์ อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับ สถาบันการศึกษาอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ ต่อบุคคล ครอบครัวย องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ให้มีความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมร่วมกันจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน รวมถึงการตรวจสอบและ ประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไข ปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อเป็นหนังสือแบบเรียนในการเรียนการสอน

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในปีการศึกษา 2551

3. ความคิดเห็น หมายถึง ข้อคิดเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการศึกษาด้านการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ได้รับการคัดเลือกจากครูด้วยกันให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชน มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาพัฒนาสาระหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางพัฒนางานด้านวิชาการ ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกัน การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีห้องที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้ง 17 งาน ว่ามีสภาพปัญหาอยู่ในระดับใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการนำไปวางแผนการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

2. เป็นข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ใน 17 งาน ให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนา การกำหนดนโยบายภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
<p>สถานภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษา - คณะกรรมการ <p>สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนครู</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประธานคณะกรรมการ <p>สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก</p> <p>17 ด้าน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา สาระหลักสูตรท้องถิ่น 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9. การนิเทศการศึกษา 10. การแนะแนว 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

		15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน วิชาการของสถานศึกษา 16. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
--	--	--

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY